

■ | так бывае

ОРДЭН ЯК ПАМ'ЯЦЬ

Магілёўскія пошукавікі знайшлі і перадалі дачцэ франтавіка яго згубленую баявую ўзнагароду

Выпадак наогул унікальны. Летась мясцовы пошукавік Дзяніс Іваноў знайшоў на полі каля вёскі Быстрык Магілёўскага раёна баявы ордэн. Пачалі шукаць яго гаспадара, рабіць запыты, маніторыць расійскія архіўныя сайты і нарэшце атрымалі інфармацыю, што ўзнагарода належыць Кузьму Куксянкову, жыхару вёскі Нядашава ў тым жа Магілёўскім раёне. На жаль, ветэран ужо пайшоў з жыцця, цяпер па гэтым адрасе жыве яго дачка — Аляксандра Станкевіч. Яна ўжо не маладая і мае праблемы са

Просты селянін і адважны салдат Кузьма КУКСЯНКОУ (пасля вайны).

здараюем. Таму дэлегацыя ў складзе пошукавікоў, ваеннага камісара і старшыні сельсавета завітала да яе дамоў, каб з усімі належнымі для такога моманту ўрачыстасцямі перадаць баявую ўзнагароду. З гэтай нагоды прыехалі і двое сыноў жанчыны, каб разам з маці перажаць хвалюючыя моманты гонару за свайго гераічнага продка.

Ордэн Славы III ступені наводчык узвода 45-міліметровых гармат 1-га стралковага батальёна 1113 Стралковага Чырванасцяжнага палка 330-й стралковай Магілёўскай Чырванасцяжнай дывізіі Кузьма Куксянкоў атрымаў у

чэрвені 1945-га. Ва ўзнагародным лісце напісана, што чырвонаармеец здзейсніў некалькі баявых подзвігаў — знішчаў нямецкую гармату разам з яе разлікам і кулямёт, які перашкаджаў руху саветскіх салдат.

Для дачкі героя паведамленне пра ордэн было нечаканым. Бацька ёй нічога пра яго не расказаў. Старэйшы сын Аляксандры Кузьмінчыні Сяргей успамінае, што дзед быў вельмі сціплы, расказаў пра сваё жыццё на фронце без усялякага там гераізму.

Наогул ваенная біяграфія простага селяніна Кузьмы Куксянкова вельмі насычаная. Спачатку яго, бацьку чацвярых дзяцей, прызвалі на фінскую вайну. Усе яго таварышы, з кім ваяваў, загінулі, а ён васьмь выжыў, дадому вярнуўся. У 1941-м зноў накіравалі на фронт, але пад Масквой ён трапіў у палон. Разам з земляком змог уцячы і некалькі пакупаванай ворагам тэрыторыі дабрацца да роднай вёсачкі. Таварыш, як убачыў родную хату, не стрымаўся, пабег, хацеў хутчэй жонку абняць. І нарываўся на немцаў. Кузьма Куксянкоў чуў стрэлы і не стаў рызыкаваць, адрозу падаўся да партызан. А калі раён вызвалілі,

зноў трапіў на фронт. «Расказаў, што толькі 70 кіламетраў не дайшоў да Берліна, — успамінае Сяргей Станкевіч. — Меркаваў, што павінен быў атрымаць медаль за вызваленне Германіі. А вось пра тое, што страціў ордэн, нічога не казаў. Магчыма, саромеўся. Хутчэй за ўсё, выпай гэты ордэн, калі ён ішоў чарговы раз да сваякоў у вёску Быстрык. Гэта ж побач з намі. Там у нас было шмат радні, мы туды вельмі часта хадзілі».

Родныя спадзяюцца, што атрымаецца нешта яшчэ даведацца пра свайго гераічнага дзеда. А можа, яшчэ і іншыя ўзнагароды адшукаць. Той жа медаль «За перамогу над Германіяй». Чаму б і не?

— Зараз архіўная інфармацыя стала больш даступная, чым раней. Лягчэй стала ўстанавіць уладальніка ўзнагароды. Раней для гэтага прыходзілася ехаць у архіў Мінабароны Расійскай Федэрацыі ў Падольск, — кажа гісторык, ваяцкі пісьменнік, старшыня магілёўскага абласнога гісторыка-патрыятычнага пошукавага клуба Мікалай БАРЫСЕНКА. — Нам

Дачка нічога не ведала пра гэтую ўзнагароду.

Узнагароды ветэрана.

у пошуках вельмі дапамагае наш таварыш з Мінска, пошукавік Аляксандр Дударонак. Калі мы знаходзім медальён, нумарную ўзнагароду, кацялок з надпісам, мы звяртаемся да яго, каб ён праз свае сувязі аператыўна ўстанавіць уладальніка. Гэта неацэнная дапамога, бо з 325 тысяч пахаваных на тэрыторыі Магілёўшчыны чырвонаармейцаў і камандзіраў на сённяшні дзень вядомы імёны толькі 75 тысяч.

Нэлі ЗІГУЛЯ.

Можна, для вас гэта шанец ажыццявіць паездку мары...

Маладзь ужо навучылася падарожнічаць па свеце з мінімумам грошай у кішэні. Многія арганізоўваюць паездкі сваімі сіламі: шукаюць у інтэрнэце танныя білеты на аўтобусы і самалёты, зніжкі гатэляў, а здараецца, наваюць у чужой краіне і зусім бясплатна — дзякуючы рэгістрацыі на сайце каўчсёрфінгу, дзе людзі з розных краін прапануюць турыстам начлег у сваім доме.

А вось пажылыя людзі часцяком нічога не ведаюць пра такія магчымасці. Таму Марыя Мунцяян і вырашыла стварыць платформу, якая аб'яднала б рознаўзростаўных беларускіх падарожнікаў. «Каб дапамагчы пажылым людзям, якія не страцілі духу авантурызму, ажыццявіць паездку іх мары і не адчуваць сябе выкінутымі за борт жыцця, — тлумачыць яна. — А яшчэ каб зблізіць прадстаўнікоў розных пакаленняў».

Сказана — зроблена. У «Фэйсбуку» была створана спецыяльная група для падарожнікаў трэцяга ўзросту, а нядаўна пачаў працаваць і афіцыйны сайт у інтэрнэце pensianebosamole.com, дзе могуць кааперавацца для сумесных бюджэтных падарожжаў пажылыя і маладыя турысты. Любы пенсіянер можа заявіць там пра сваё жаданне адправіцца ў паездку і запоўніць анкету. Там жа рэгіструюцца і маладыя людзі, якія хочуць стаць валанцёрамі.

Падарожнічаць мяркуецца на недарагіх аўтобусах і лаўкостах, начлег шукаць праз каўчсёрфінг.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Такім чынам забіваюцца адрозу некалькі зайцоў: турысты начуюць у мясцовых гасцінных людзей бясплатна і, акрамя таго, маюць магчымасць цікавых стасункаў з жыхарамі краіны.

Пакуль што пажылому чалавеку прыходзіцца самастойна аплачваць кошт візы і, магчыма, пакрываць дарожныя выдаткі, калі не будзе знойдзены спонсар. Але, як лічыць Марыя Мунцяян, для пенсіянераў, а пажадана і валанцёраў, такія паездкі павінны быць бясплатныя. І збіраецца для гэтых мэт шукаць сродкі — гранты, спонсараў, магчыма, неабходныя сумы будуць збірацца на краудфандынгавых платформах.

Два погляды на адну вандроўку

Ужо адбыліся і першыя падарожжы. Так, дзякуючы гэтаму праекту 76-гадовая мінчанка Адэльгейда Стрыгалёва змагла пабачыць у снежны польскі горад Гданьск. Кампаньёнкай для яе ў падарожжы стала 33-гадовая Кацярына Іванова. Уражанняў у абедзвюх засталася мора!

Адэльгейда Стрыгалёва, 76 гадоў:

— Я прачытала пра такую магчымасць у газеце. Дачка сказала: «Мама, паспрабуй!» А я чалавек рашучы, нават, можна сказаць, авантурыстка па натуре. Патэлефанавала і, калі мне прапанавалі злётаць у Польшчу, — адрозу пагадзілася! Тым больш што да гэтага ні разу там не была. Падарожнічала з Кацяй, студэнткай медуніверсітэта. Да гэтага мы не былі знаёмыя, упершыню ўбачылі адна адну толькі на аўтавакзале, калі ад'язджалі з Мінска. Мы з ёй на аўтобусах прыехалі ў Вільнюс, потым у аэрапорт, а там самалётам — ужо ў Гданьск. На начлег спыніліся ў польскай ся-

«ПЕНСІЯ. НЕБА. САМАЛЁТ»

мейнай пары, якую арганізатары паездкі знайшлі праз каўчсёрфінг. Каця добра ведае англійскую мову, на ёй і размаўляла з гаспадарамі. Смешна, але калі ўжо ў Гданьску мы шукалі дарогу да людзей, якія пагадзіліся даць нам прытулак, Каця спытала яе ў мужчыны, а гэта аказаўся наш гаспадар! Так што ён сам і прывёў нас да сябе дадому. Ён сам музыкант, а яго жонка працуе ў музеі. Мы ім прывезлі падарункі: цукеркі, вялікую прыгожую кнігу пра Мінск і гарбату, аж чатырох гатункаў, якую падарыла кампанія «Аптэкарскі сад». Яна аказалася вельмі дарэчы на нашых вячэрніх сяброўскіх чаюваннях!

Наступным днём мы раненька падхапіліся і пайшлі знаёміцца з Гданьскам. Цэлы дзень хадзілі па горадзе! Зайшлі ў рэстаран, пілі гарачы глінтвейн... Надвор'е было выдатнае, як на заказ, сонца свяціла ўвесь дзень! Мне вельмі спадабаўся горад, асабліва яго гістарычная частка, і спадабаліся палякі — яны такія ветлівыя, спакойныя людзі, шмат хто размаўляе па-англійску...

А ў апошні дзень мы таксама ранічкай прачнуліся і пабеглі ў музей Другой сусветнай вайны. Вельмі цікавы! Велізарны — тры паверхі — і яшчэ ў падземеллі экспазіцыі... А потым — адрозу ў аэрапорт.

...Дарэчы, сама Адэльгейда Мікалаеўна да гэтага часу вядзе актыўны лад жыцця, займаецца спортам — ходзіць у клуб аматараў бегу «Аматар». Чатыры разы ўдзельнічала ў забегу па Ладазе «Дарога жыцця». Усё яшчэ працуе. Кажы, што не можа сядзець у чатырох сценах... Паездка ёй абышлася ў 60 еўра — гэта кошт візы, якую прыйшлося зрабіць. Усе астатнія расходы ўзялі на сябе арганізатары праекта.

Валанцёр Кацярына Іванова, 33 гады:

— Для мяне гэтая паездка аказалася вельмі спантаннай. Павінна была ехаць мая сяброўка, але яна нечакана захварэла. А я чалавек даволі заняты па жыцці: вучоба ў медыцынскім універсітэце, праца на хуткай дапамозе, дзіця... Але на той момант у мяне якраз мелася віза, сесія яшчэ не пачалася, а сын

быў у бабулі. Таму я пагадзілася. І, як аказалася, з Адай Мікалаеўнай нават прасцей падарожнічаць, чым з некаторымі маімі сябрамі. Мае сябры часта ставяць ультыматумы: гэтага я не ем, туды не хаджу, гэтага не люблю... А тут — ніякіх праблем! І я не магу нават успомніць у сваім асяроддзі больш лёгкага на пад'ём і жывога чалавека, чым яна! Таму паездка прайшла вельмі добра, мы да гэтага часу не прыпынілі свайго знаёмства.

«Людзі, у якіх у запытах — ідэальнае надвор'е, дакладны маршрут і камфартабельнае пражыванне, хай звяртаюцца ў турфірмы».

І ведаецца, што мне яшчэ вельмі спадабалася? У мяне, як і ў кожнага чалавека, ёсць сваё сфарміраванае кола зносін — у асноўным гэта мае сябры-равеснікі — і там усё такое звыклае... А, пазнаёміўшыся з Адай Мікалаеўнай, я паглыбілася ў зусім іншы свет, з іншымі ўяўленнямі пра жыццё, іншымі гісторыямі... У мяне ёсць бабуля, я вельмі яе люблю, у дзяцінстве кожнае лета ў яе праводзіла. Але тут я ўбачыла, наколькі рознымі і непадобнымі адно аднаго могуць быць пажылыя людзі. У Ады Мікалаеўны як быццам прапелер унутры! Увогуле, на тыя два дні я быццам вынырнула з свайго звыклага жыцця і трапіла ў іншае вымярэнне. І з задавальненнем паехала б у такім фармаце яшчэ! Можна нават арганізоўваць такія падарожжы для невялікай кампаніі: два-тры пенсіянеры і валанцёр...

Каму тут будуць рады?

Дарэчы, напрыканцы лютага арганізатары праекта плануецца паездку ў Рым. Гэта будзе паездка па двух кірунках — свецкая праз Універсітэт трэцяга ўзросту ў Рыме і паломніцкая хрысціянская. Плануецца, што паедуць дзве міні-групы па чатыры чалавекі і два гіды адпаведна. Праграма будзе прапрацоўвацца і абмяркоўвацца сумесна. І зразумела, што для таго, каб ра-

шыцца так падарожнічаць, трэба мець пэўны склад характару.

— Нават напярэдадні падарожжа ў Гданьск, у якое ўрэшце паехала Адэльгейда Мікалаеўна, было вельмі шмат тэлефанаванняў, — кажа Марыя Мунцяян. — Але, калі я тлумачыла людзям фармат падарожжа, згадвала, што трэба самастойна заплаціць за візу і, магчыма, пакрыць іншыя свае выдаткі, калі не ўдасца атрымаць фінансавую падтрымку, многія гублялі цікавасць. А вось Ада Мікалаеўна не спалохалася ні шматгадзінных паходаў па горадзе, ні начлегу ў доме ў агульнай гасцініцы. Калі яна сказала, што дагэтуль бегае марафоны, а на зборах спіць у спартзале на падлозе і што заўсёды марыла пабачыць свет, я зразумела: гэтая ўнікальная жанчына — наш чалавек!

Хачу адзначыць, што нашымі патэнцыйнымі падарожнікамі змогуць стаць толькі тыя пажылыя людзі, у каго ўсё ў парадку з прыязнасцю, цяпеннем і аптымізмам. Бо ў дарозе часам здараюцца неспадзяванкі, даводзіцца чакаць самалёт, стаяць у чэргах пры праходжанні мяжы. Цярпенне тут нялішняе. А пры бясплатным пражыванні ў гасцінных мясцовых жыхароў трэба мець зносіны з імі і іншымі людзьмі ў краіне знаходжання. Гэта робіць паездку насычанай, цікавай і вясёлай, але толькі пры адной умове — калі вам падабаецца знаёміцца з іншымі людзьмі.

Таксама нашым удзельнікам павінен падабацца актыўны адпачынак. Зразумела, ім не трэба бегаць марафоны. Але чалавеку, які вядзе сядзячы лад жыцця, наўрад ці даставяць задавальненне доўгія прагулкі. І яшчэ вельмі важна, каб тыя, хто звяртаецца да нас, не мелі спажывецкай жыццёвай пазіцыі. Мы валанцёрская ініцыятыва, і акрамя маральнага задавальнення, не атрымліваем нічога. Людзі, у якіх у запытах — ідэальнае надвор'е, дакладны маршрут і камфартабельнае пражыванне, хай звяртаюцца ў турфірмы. А мы — дапамагем убачыць свет пры мінімальным выдатках.

Святлана БУСЬКО.